СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIV. Ч. 87. НЮ ЙОРК І ДЖЕРЗІ СИТІ, пятниця, 3-го травня 1946. No. 87. NEW YORK and JERSEY CITY, Friday, May 3, 1946. VOL. LIV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ — ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ — Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016, 4-0807 — THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA — FIVE CENTS ELSEWHERE

ПРЕЗ. ТРУМАН ДОМАГАЄТЬСЯ ВИПЛАТИ 600 МІЛІОНІВ ДЛЯ УНРРА

Президент Труман звернувся до конґресу з домаганням, щоб цей негайно ухвалив виплатити $600,000,000 для Адміністрації Ріліфу й Адміністрації Обєднаних Держав. Конґрес свого часу ухвалив виплатити цій міжнародній установі $2,700,000,000, а виплатив лише $2,100,000,000, отже має ще додати решту. У листі до директора буджету Гарольда Д. Смита президент звернув увагу на конечні потреби установи, яка втримує міліони голодних і бездомних жертв війни в різних краях світу.

ЛІҐА ДЛЯ МИРУ И СПРАВЕДЛИВОСТИ

У великих американських щоденниках помістила „Ліґа для Миру й Справедливости в Палестині" в формі платного оголошення вияснення в справі Палестини під заг. „Політичні Сіоністи використують неправду про Палестину". За згадану організацію підписані представники християнських груп, арабських організацій і громадян жидівської віри. У виясненню Ліґа пробує виказати в 14 точках, названих „неправдами", як політичні сіоністи „пробують помилково інформувати нарід, щоб перекрутити на користь своеї політичної програми симпатію світу для европейців жидівської віри".

ВЕТЕРАНИ В УНІФОРМАХ ВЗЯЛИ УЧАСТЬ В БОЛЬШЕВИЦЬКІЙ ПАРАДІ.

Патріотичні орґанізації звертали увагу таких ветеранів американської армії, які хотіли взяти участь у комуністичних маніфестаціях з нагоди дня Першого Травня, щоб вони не обезчещували уніформу і не виходили з ним на параду тому, що ця маніфестація служить як параван для чужоземної аґітації, хоч її уладжують під кличем робітничої солідарности. Не зважаючи на це у перше-травневих парадах взяли участь численні ветерани в військових уніформах з повними декораціями на груди. Головна парада відбулася в Ню Йорку і в ній взяли участь 21,000 людей. В поході несено різні написи, які нагадували передвоєнні часи.

ЗА ПОКІНЧЕННЯ ЧОРНОГО РИНКУ АБО ЗА ПОКІНЧЕННЯ СТЕЛІ НА ЦІНИ.

Таке домагання висловив секретар рільництва Андерсон у своїм свідоцтві перед Банковою Комісією в справі продовження закону для втримання Бюра Адміністрації Цін. Він головно негодував на існування чорного ринку на мясо. В цій справі він заявив вітверто, що коли не вдасться знищити чорного ринку впродовж трьох місяців, то треба залишити стелю на ціни. Одначе в засаді він домагався продовження закону ще на один рік.

СЕКРЕТАР ФЛЬОТИ ПРОТИ ЗЛИТТЯ БОЄВИХ СИЛ.

Секретар фльоти Джеймс Форестал виявив перед сенатською Військовою Комісією свій погляд на злиття американських боєвих сил в одну цілість, чого саме домагається армія, а її підтримує президент Труман. В засаді, каже Форестал, нема причини противитися обєднанню американських збройних сил, але законопроєкт, за який стоїть армія, не надається для такої цілі. Цей спротив вважають за останню спробу маринарки недопустити до згаданого проєкту. Як арґумент проти нього ужив Форестал висновку, що така злука боєвих сил доведе до військової диктатури в Америці, тому, що вона віддає в руки одної людини велитенську силу, яку можна надужити.

ЛУЇС СКЛИКАЄ КОМІСІЮ ПОЛІТИКИ.

Предсідник майнерської юнії Джан Л. Луїс скликав на вівторок найближчого тижня так званий „Комітет Політики" юнії, а це викликало різні толкування в колах, які пильно слідять переговори між юнією й підприємцями в справі майнерського страйку. Папуе здогад, що Луїс хоче поінформувати комітет про дотеперішні осяги в переговорах і довести до якогось рішення. Загально думають, що страйк мусить бути поладнаний незабаром тому, що дальше його тривання загрожує всьому американському промислови.

ТІТО ЗАКИДАЄ АМЕРИКАНСЬКИМ ОФІЦИРАМ ФАЛШ.

Югославська амбасада поширює в Америці брошуру з напастями на високих американських офіцирів, будьто вони видвигають потребу оборони бувшого провідника югославських четників на те, щоб перешкодити поширюванню комунізму в Америці. А комунізм поширюється тому, що провідник четніків Михайловіч співпрацював з німецькими наїздниками, отже зраджував Югославію — кажеться там.

РАТУЙМО УКРАЇНСЬКИХ СИРІТ В ЕВРОПІ

ЗАКЛИК ЗЛУЧЕНОГО УКРАЇНСЬКОГО АМЕРИКАНСЬКОГО ДОПОМОГОВОГО КОМІТЕТУ.

Українське Громадянство Злучених Держав!

З часописних донесень знаете вже, що Злучений Український Американський Допомоговий Комітет взяв на себе завдання спровадити зі скитальщини в Европі кількасот українських дітей, яких жорстока доля викинула з рідного гнізда, позбавила батька-неньки й лишила круглими сиротами на поталу судьби в чужім світі, серед найбільш несприятливих обставин.

В Европі оці сироти майже певно пропащі; в значній части вигинуть фізично від недоїдання, лихого приміщення, недогляду та хворіб, а в найліпшім випадку збільшать число нуждарів тих країн, де вони опинились. В Америці можна їх вратувати та вивести в люди. Українські Сиротинці і виховні установи готові приняти їх з отвертими раменами, захистити їх і дати їм материнську та батьківську опіку, старання і виховання в релігійнім і в нашім народнім дусі. Найдуться певно численні українські родини, що приймуть дрібні сироти за свої і вже тепер зголошують свою готовість зробити це.

Як вказують офіційні і неофіційні обчислення, число круглих українських сиріт на теренах окупованих західними Аліянтами йде в тисячі. Знаемо також, що такі сироти находяться в таборах скитальців в Індії і в Танганайці, в Африці. І з Европи, а ще більше з тих країв поза Европою, маемо звідомлення, що велике число цих дітей хворіе на сухоти (туберкульозу), шкірні недуги, рахітіс і т. д. Їх треба лічити на місци і покищо УНРРА займається ними, але прийде час, коли обовязок дбати за них спаде на нас.

Тимчасом треба ратувати ці тисячі дітвори, що здорова і як така, на основі іміграційного закона, може бути допущена в межах т. зв. „квоти" до Злучених Держав. Як сьогодня справа стоїть, можна спровадити до Америки сьогорічну квоту 600 українських дітей, але видача американських віз для них залежить від того, чи ми, американські українці, 1) забезпечимо транспорт тих дітей до Злучених Держав — і 2) забезпечимо їх належне приміщення, вдержання і виховання в Америці.

Злучений Український Америанський Допомоговий Комітет готов піднятися спровадити ці сироти до Злучених Держав. Кошти спроваджения одної сироти в віці від 12—18 року життя виносять до 250 дол., а сироти понижче 12 літ віку около 150 дол. — так, що пересічний кошт на голову буде 200 дол. Цебто спровадження 600 сиріт в цім році коштуватиме 120,000 дол. Удержання цих сиріт по спровадженню їх до Америки це буде дальший кошт, котрий спаде на ті установи, чи особи, що приймуть ці сироти на виховання, а котрий наше громадянство дорогою складок і датків повинно буде покрити. Злучений Український Американський Допомоговий Комітет також буде готов причинитись до цего видатку по спроможности своеї допомогової каси в будуччині.

Тимчасом Злучений Український Американський Допомоговий Кимітет ухвалою з дня 17-го квітня б. р., рішив внасигнувати 50,000 дол. на забеспеку коштів подорожі перших 250 дітей. Такий значний видаток вичерпав більшу частину готівки, що була ще в допомоговій касі Комітету; щож остае в касі (в бонку), це потрібне на біжучі допомогові посилки до українських допомогових комітетів в Европі. Міжтим на кошта спровадження дальших 350 сиріт треба буде зложити в найкоротшім часі ще 70,000 дол. Справа ця є пекучою і не терпить проволоки, бо коли ми не зложимо в час цеї квоти, так місця у іміграційній квоті, зарезервовані для українських сиріт, будуть приділені сиротам тих народностей, що випередять нас у зложенню готівки на кошти транспорту.

Крім цього треба ще мати на увазі, що Комітет мусить покрити видатки, получені з вибором і згуртованням цих сиріт у певних точках в вЕропі, з надзором пад ними в дорозі (через норзки чи надзирателів), з перевозом їх в Америці на місце їхнього приміщення і т. д.

Як з представленого виходить, перед нами стоять великі завдання, великі обовязки і великі та нетерплячі проволоки видатки. Тому Комітет звертається до всього нашого Громадянства, до цих жертвенних Добродіїв і Установ, що вже жертвували на допомогу нещасним жертвам війни, як і до тих, що ще досі не причинилися, щоб вони посвітили на ратунок цих неащсних, невинних сиріт. Хто досі вже жертвував нехай жертвуе вдруге стільки, а хто ще не жертвував, нехай іде за голосом свого сумління і свого серця та нехай жертвує по всій спромозі — як кого стати.

Ратунок сиріт це таке людське діло, що змягчить і найтвердше серце. Ніхто не може вже тут сказати, що в цім е яканебудь політика. З цих сиріт виростуть люди, виховаються українці та чесні, добрі горожани Америки. Своїм доляром, десяткою, соткою, тисячкою ми їх вратуемо від смерти, хвороби чи від моральної загибелі в багні повоенної, зруйнованої Европи. Ми виведемо їх в люди. Ми вратуемо людські душі.

Тож — Браття і Сестри українці — простягнім до тих наших дітей нашу помічну руку, станьмо всі до праці і до жертви! Скличмо комітети — і то сейчас. Уладьмо віча і збірки — і то зараз! Жертвуймо без проволоки. І жертвуймо з душі, з серця, з глибин людського сумління, з любови до цих найменших і найбільш нещасних, із зову української крови.

Філядельфія, дня 30. квітня 1946.

* * *

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет просить, щоби всі збірки і жертви НЕГАЙНО висилати на адресу:

United Ukrainian American Relief Committee
P. O. Box 1661, Philadelphia, Pa.

Напади „банд українських націоналістів"

Асошіейтед Прес звідомляє з Варшави, що там розголошують, що в польських селах у Галичині, десь біля Кросна і Сянока, існують „банди українських націоналістів", що зводять бої з частинами польської армії й польської поліції. Одна з них хотіла перейти на чехословацький бік, але чехословацькі сили її відперли. Далі кажеться, що боротьба між польськими і українськими силами продовжується над Сяном, в чому помагають полякам російські військові літаки.

АРҐЕНТИНА ПРОДАСТЬ МАЄТКИ ДЕРЖАВ ОСІ.

Арґентинська амбасада у Вашингтоні оповістила, що уряд Фареля йде вперед із наміренням продажем усіх німецьких та японських маетків чи то приватною дорогою, чи в прилюдній ліцитації. Таксамо поступить арґентинський уряд з маетками таких корпорацій та установ, чи навіть приватних осіб, які були під контролею держав Осі. Доходи з такого продажу будуть вжиті в першу чергу на покриття видатків адміністрації цими маетками, а решту забере арґентинський уряд на винагороду, шкоди, яку потерпів край через державц Осі вчасі війни.

ПРИГНОБЛЕННЯ — ЗАГАЛЬНА ЧЕРТА НАРАД ЧОТИРЬОХ ПОТУГ У ПАРИЖІ

Американські кореспонденти, звітуючи про хід нарад міністрів закордонних справ Чотирьох Потуг у Парижі, пишуть про чорні хмари, що зависли над тими нарадами. Не знають, чому це приписати: перемученню, душній погоді, чи Молотови. Та одно певне, що советський міністер закордонних справ заважив на тому дуже багато, коли вивів з рівноваги навіть спокійного й зрівноваженого Бевина, британського міністра закордонних справ. Бо цей останній, звертаючись у дискусії до Молотова, заявив, що немає сенсу довше з ним сидіти і його переконувати, як він в ніщо не вірить.

СОВЕТИ ПРОТИ ОБЛЕГЧЕНЬ ОКУПАЦІЇ.

Секретар стейту, Джеймс Ф. Бирнс, запропонував раді міністрів закордонних справ Чотирьох Потуг, щоби негайно зменшити окупаційні сили в Австрії в такий спосіб, щоб ніяка з потуг не мала там більше як 15,000 вояків. Далі піддав, щоби забрати всі окупаційні війська, як тільки буде полагоджена ціла справа Австрії. Вячеслав Молотов, советський міністер закордонних справ, відразу тому спротивився. Так само спротивився проти наставлення чотирочленної мілітарної комісії для Італії. Таке поступовання Советів вияснюють тим, що вони побоюються, що подібні комісії могли би потім бути наставлені для провірення того, що діється в Румунії, Мадярщині, Болгарії, що є під советською контролею. Вони теж не думають забиратись скоро з Австрії та інших країв.

КЛОПОТИ З ПАЛЕСТИНОЮ.

Британія повідомила уряд Злучених Держав, що заки буде можна допускати 100,000 нових жидівських еміґрантів до Палестини, то треба спершу роззброїти тамже жидівську нелеґальну армію, що має понад 60,000 членів. В тому мусілаб Америка Англії помагати, як теж перебрати на себе ще інші політичні та фінансові зобовязання. Без розброєння цеї армії, каже британський уряд, Палестина сталаб загрозою для цілого Середущого Сходу. Знов у Вашинґтоні, як заповідають, є проти цього, щоб вживати американських військ для розброювання жидівських революційних ґруп у Палестині, що цілком певно спричинить розрухи і пролив крови. Теж є спротив проти цього, щоби змінювати еміґраційні квоти і допустити більше число жидів до Америки.

ҐЕНЕРАЛЬНИЙ АРАБСЬКИЙ СТРАЙК.

З Єрусалиму звідомляють, що там заповіджено арабами на пятницю ґенеральний страйк в цілій Палестині на знак протесту проти пропозиції Анґльо-Американського Комітету, що заявився за негайне допущення 100,000 жидів до Палестини. Араби звернулись до інших арабських країв, щоб і там запротестовано в той самий час і в такий самий спосіб.

НЕВДОВОЛЕНІ ОБИДВІ СТОРОНИ.

Аліянти не можуть ніяк вдоволити своїми пропозиціями ні жидів, ні арабів. Жиди заявляють, що може їх вдоволити тільки і єдино незалежна, жидівська Палестина. Знов араби навіть не годяться на жидівську еміґрацію і заповідають бунт.

ХВАЛИЛИ МУСОЛІНІЯ І ФАШИЗМ.

Пятьом молодим фашистівським фанатикам вдалося нічю дістатись до радіової стації Монте Маріо біля Риму і там співати впродовж кількох мінут фашистівські пісні та вихваляли Мусолінія.

ДІСТАНЕ ПОЗИЧКУ І ЗБІЖЖЯ.

Французький міністер закордонних справ Бідолт був одинокий у добрім настрою в часі нарад міністрів Чотирьох Потуг. А був тому, бо почув від секретара стейту Бирнса, що вашинґтонський уряд згідний дати Франції позичку в сумі біліона долярів та вислати Франції якнайскорше 500,000 тон пшениці.

БЛЕСТІЛО ВІД МУНДУРІВ І МЕДАЛІВ.

Першотравнева парада в Москві мала наскрізь мілітарний характер, мабуть у звязку з приказом Сталіна, щоби збільшати воєнну силу, бо „міжнародні реакціонери" готуються до війни з Советами. Такі лозунги видніли теж на таблицях, що їх несли. Ґенераліссимус Сталін був у повнім блеску, в ясніючім військовім мундурі з численними воєнними відзнаками. Військові маршали мали нові спеціяльні мундури, що теж відбивали своєю яскравістю в кольорах і золоті. Сталін покликав маршала Жукова, щоб стояв біля нього. Промову виголосив маршал Рокосовський.

ДОМІНІЇ В СПРАВІ РУРУ.

В часі, коли британський уряд хотів уже піти нарукy домаганням Франції в справі інтернаціоналізації Руру, представники домінії, що радять у Лондоні, заявились проти інтернаціоналізації, як і того, щоб Рур відривати від Німеччини.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА: Поодинокe число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з суботи (з англійською Частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЗА ПРОВІД І СПІВПРАЦЮ, АЛЕ НЕ З ТИРАНІЯМИ!

З Парижа звідомили американські кореспонденти про найбільшу американську сензацію на міжнародному полі, себто про пропозицію заключення 25-літнього союзу Чотирьох Потуг: Злучених Держав, Великої Британії, Совєтського Союзу і Франції. Союз цей мав би в першу чергу пильнувати розброєння Німеччини, а далі Японії, а ще далі пильнувати і нового ладу в світі. Як же принято цю пропозицію? Та спершу пізнаймо, як цю „сензацію" розуміють у Вашингтоні, в самому уряді.

Отже, коли вірити тому, що передається у пресі як інтерпретацію урядових кол, то це означає, що Злучені Держави, ідучи на зустріч бажанню многих народів, рішились узяти провід у світі. І то рішились у такий спосіб, що вже від цього ніяк не відступлять. Якщо це правда, а на правду воно виглядає, то це значить, що маємо до діла з великою історичною подією, на яку, що треба признати, многі народи в світі довго ждали і довго собі цього бажали. Тільки, як ця справа нині представляється, то на це таки важко відповісти, бо многі народи серед довгого ждання розчарувались і у своїх надіях завелись, будучи киненими немилосердно під ноги нових тиранів. А як брати під увагу почування представників великих потуг у Парижі, то як виглядає зо звітів американських кореспондентів, і в них не видно ентузіязму до цеї справи. Як-жеж супроти цього нам американцям, ставитись до такого важного кроку нашого уряду.

Відповідаючи на це треба ствердити, що в нашому краю була і є дуже сильна струя, яка впливала і впливає в тому напрямі, щоб Злучені Держави взяли у свої руки справжній провід у світі. Одні з тих, що таке собі бажають, руководяться матеріяльними інтересами, але більшість, властивий американський загал, стояв і стоїть на ідеалістичному становищі. Ця більшість є за здійснювання у світі американських ідеалів, себто тих свобод, що є загарантовані американською конституцією і правами людини. Вона хоче бачити здійсненими всюди Чотири Свободи і ті права, що їх признає поневоленим і гнобленим народам Атлянтійський Чартер. Іншими словами ось та ідеалістична більшість хоче, щоби Злучені Держави були в світі таким проводом, що не давав би змоги тираніям існувати, що вдаряв би імперіялізми, що знищив би терори, невільничу працю, масові примусові виселення та поліційні системи, що послугуються того роду інституціями як Гестапо чи НКВД. І ми теж є за такий провід. Тому, коли приймаємо з втіхою те, чого й ми собі з цілої душі бажали, себто американський провід у світі, то рівночасно заявляємо, що той провід вдержиться і буде незвичайно високо записаний в людській історії тоді, коли він зачне діяти від піднесення моралі серед тих, що держать керми, а яким подаємо руку до співпраці над замиренням і упорядкованням світа. Інакше цей провід добра не зробить і не викличе радости в світі поневолених і тираніями мордованих.

Про що йде в справі Михайловіча?

Хто є Михайловіч з Югославії? Чи це патріот-герой, чи зрадник-колябоpатор? Оце питання набрало тепер особливої ваги, як у справу вмішалася Америка.

З недавного минулого знаємо, що Драджа Михайловіч був провідником сербських повстанців — „четніків", які боролися проти німецьких нацистів вчасі їх наїзду на Югославію. Давала йому поміч наша Америка, посилала парашутами поміч Англія, доки несподівано не прийшов в Югославії до сили теперішній маршал-диктатор Тіто і доки не проголосив Михайловіча зрадником. Так склалося, що майже водночас Москва і теперішній югославський уряд оприлюднили перед світом, що Михайловіч зрадник тому, що він „співпрацював з нацистами" — тобто з цими, проти яких боровся. Совєтська преса, коли пише про нього, то в такий спосіб, що Михайловіч „агент держав Осі, який поповнив нечувані акти зради" А Тітова Югославська Федеративна Народня Республика від себе каже, що „злочини Михайловіча є надто великі і надто жахливі, щоб навіть допустити до дискусії над тим, чи він винен, чи ні".

Михайловіч укривався довго десь в балканських горах, аж вкінці його зловила Тітова армія. Змісця американський уряд через департамент стейту і через свого посла в Білгороді висловив бажання, щоби Михайловічови дати нагоду поставити як свідків для своєї оборони американських летунів, які брали участь у боротьбі проти німців разом з Михайловічом. Уряд Тіта відкинув таке домагання і заявив, що Михайловіч буде поставлений як зрадник перед народний суд в травні цього року.

Коли це сталося, американський департамент стейту оприлюднив зміст письма до югославського уряду в справі Тіта і виявив, що він бажає лише справедливости для Михайловіча хоч би тому, що Михайловіч був першим, що в році 1941 зорганізував чинний опір проти німців і вже тим самим причинився до перемоги Аліянтів; крім цього Михайловіч давав захист для американських летунів, які злетіли на югославську землю парашутами, доки вони не мали спромоги втечи з Югославії.

Один із бувших парашутистів, американський екс-сержант Гос Т. Бравн з місцевости Лолинг, у Тексасі, який був машиністом на літаючій фортеці вчасі війни, порозумівся з іншими американськими парашутистами і вони приїхали до Вашингтону, щоби просити особистої інтервенції президента Трумана у югославськім уряді в цїли ратування Михайловіча. Цей Бравн сказав газетярам у понеділок 29. квітня таке: „Правдива історія про це, що зробив Михайловіч для нас, не дійшла була до Америки, а зате поширено всяку можливу пропаганду проти нього. Коли Михайловіч є зрадником, то таким зрадником є теж і я. Він і його четніки спасли моє життя і життя багатьох інших американців, які попали в Югославію. Я не розумію, як можемо ми його тепер опустити. Я мав нагоду довідатися дещо про положення в Югославії. Четніки були противниками комуністів, але оба табори боролися проти німців. Михайловіч сказав мені, що він тому поборює комуністів, що він хоче демократичної, а не комуністичної Югославії. Він запитався мене: „Колиб так комуністи прийшли до Америки, чи Ви не боролись би проти них?" — А я відповів, що так.

„Тоді Михайловіч пояснив мені, що він не бажає ніякої політичної влади для себе, а хоче лише зберегти засади Атлянтійського Чартеру".

Потім ще пояснив Бравн, що Михайловіч був правдивим приятелем американських летунів і зробив усе можливе, щоб виратувати їх з рук німців. Тепер деякі з цих летунів, які ще осталися вживих, приїхали до Вашингтону прохати президента Трумана, щоб він добився суду для Мхиайловіча перед трибуналом Обєднаних Держав, а не перед судом Тіта в Югославії.

Є голоси, які твердять, що не є виключене, що Тіто в якімсь випадку, коли вже німці втікали з Югославії, а комуністи забирали в свої руки владу, міг бути в порозумінню з деякими німецькими відділами, щоби рятувати своє життя перед комуністами. Та це треба виказати на суді і такий випадок, якщо він зайшов, треба належно оцінити безсторонними людьми. Людина, яка заслужилася перед історією повинна найти хоч тільки вирозуімлости у противника, щоб її роля була належно висвітлена перед історією. Саме за це йде справа, коли хтось стає в обороні Михайловіча.

Микола Чубатий.

За совєтською залізною куртиною

Заки комодор Перрі відчинив силою брами Японії для світа, Японія була країною відгородженою від інших країв не тільки на полі культурнім, але також економічнім. Заки европейські держави в останніх десятках 19-го століття силою відкрили собі доступ до Китаю, він теж був відгороджений від західного світа обмеженнями культурними та господарськими. Щоби пізнати життя Тибету чи арабського світа треба було відважним подорожникам Англії літами працювати, щоби зискати собі довіря володарів тих країв та пізнати їх життя. Це вже прикмета Азії — підзорливість та недовіря до того чужого їм західного світа. До Петра І. Московщина була так само світом відгородженим від західної Европи. Появлялися правда на середновічнім Кремлі посли від цісаря німецького чи від папи, одначе це все були випадки відокремлені, а щасливці, що мали спосібність заглянути поза куртину царства володаря на Кремлі, вважали це подією виїмковою та списували свій побут в Москві як щось надзвичайне, як Марко Польо свою виправу до Китаю або Пляно де Карпіні до Монголії, серця татарського царства.

Петро І. старався вибити вікно Росії до Европи та Европи до Росії, тому теж столицю переніс над береги фінського заливу ближче світа, одначе відносини Росії до Західної Европи все були поверховні. Правдива Росія то не був Петербург, але була нею Москва зі своїм таємничим Кремлем. Прийшли в Росії до влади большевики, здавалосяб апостоли науки Карла Маркса, сина заходу, але знов марксизм лишився тільки верхною скірою, під якою дальше сиділа дійсна Росія, азійська Росія середновічного Кремля. Не даром большевики навіть завернули колесо російської історії та столицю держави пернесли знов з Петербурга до Москви.

Нині Кремль з азіятом Джугашвілі — Сталіном як деспотом над царством більше азійським ніж европейським став знов предметом таємничости для заграниці, бо в царстві цім стали діятися такі річи, які абсолютно немислимі в ніякій країні західного світа.

Тому і не диво, що як появляється така книжка як Віктора Кравченка про Совєтську Росію, люди зі заходу вірити не можуть, що щось таке може десь на світі діятися. Саме ця неправдоподібність, що таке на світі можливе, дає большевикам знамениту нагоду кожну річ на сто процент заперечити. Таке заперечення скорше промовляє до переконання західного чоловіка, ніж описи уроженця України, який пізнавши світ волі, не міг довше лукавити зі собою та зірвав звязки з тим царством неволі.

Саме це, що в Росії діються такі річи несамовиті та майже неправдоподібні для людини заходу, лежить причина трагічного нерозуміння справи сотень тисяч скитальців українців та інших народів зі совєтської тюрми народів. Західна людина вірити не хоче, щоби в Совєтах діялися річи, які ці люди оповідають як сущу правду та волять вибирати й найгірше, щоби тільки не вертати на так палко ними улюблену рідну землю, опановану Кремлем.

Річ природна, що всякі сумніви заходу розвіялисяб, колиб Совєти не відгородили свого царату від світа залізною заслоною. Одначе ця заслона є прямо ратунком для большевиків з двох причин. Західний світ таки лишається в непевности, чи така країна насилля, так глибоко аморальна, може істнувати тай трактують Совєти як кожну другу країну сотворену на образ та подобіє Боже. Це теж виходить на користь тої диктаторської кліки, що опанувала Росію та інші неросійські краї, бо їх піддані не пізнають теж свобідних країн заходу.

Ця залізна куртина конечно потрібна для утримання азійської деспотії Кремля.

Річ ясна, що такі відносини це прямо отруя для міжнародних відносин. На кожнім міжнароднім зібранню, буде ним Організація Обєднаних Держав чи УНРРА, буде міжнародна культурна чи економічна конференція, все Совєти стають окунем, вони все проти опінії світа. Правда, то там то тут зі страху прискочить Совєтам на поміч якийсь підбрехач, що вигавкує не по свому переконанню, тільки по приказам з Москви, але ніхто тих голосів, от хочби балакання польського амбасадора Лянґе, надіlі не бере поважно. Кожен розуміє, що це тільки голосник Кремля не з переконання, тільки зі страху.

Саме цей страх, що находить на сусідні малі держави, витворює душну міжнародну атмосферу. Поважна частина світа нині стоїть прямо під терором Москви, що тероризує десятки сателітів-держав. Доказом цього, до яких обсурдних ситуацій може довести цей терор большевиків супроти слабших сусідів, є справа Ірану. Малому свому сусідови Совєти наказують навіть свідчити проти себе. Цей терор це не тільки спосіб добути нафтові концесії, це терор перманентний, що самостійній державі відбирає прямо свою власну волю, бож Іран приневолено навіть йти проти своїх інтересів.

Рада Беспеки Обєднаних Держав як збір джентельменів, що вірять звичайно на слово, сказане у щоденному житті, стрічаються на терені Ірану з дивною ситуацією. Сама льоґіка фактів говорить проти Совєтів. Всі про це переконані, що Совєти виконують прямо шантаж над безборонною азійською державою, одначе фізична сила червоної армії наказує навіть їм про це мовчати.

Таке саме діється на терені Китаю, де большевики так само виразно попирають комуністичний уряд в надії, що скомунізований Китай тримати буде зі Совєтами як їх сателіт, подібно як Польща. Знають про це дуже добре всі заінтересовані, одначе ніхто того не скаже отверто зі страху, щоб Совєти не наварили якої міжнародної каші.

Представник Совєтів в Раді Беспеки прямо легковажить собі цілий цей збір. Щось йому не до вподоби, то бойкотує цілу Раду Беспеки та ще й домагається, щоби без його присутности над нічим не радити, бо це необовязкове.

Річ природна, що поза совєтською залізною куртиною живуть цілі народи, які стають предметом безпощадного переслідування. Немає одначе нині держави на світі, що відважиласяб зовсім явно та основно на міжнародній орґанізації порушити, для прикладу, справу українського народу. Справа ця у своїм теперішнім стані це подія, що нею має обовязок занятися Орґанізація Обєднаних Держав, бож релігійні переслідування це хіба основне нарушення прав людини. Та де найдеться держава, що хотілаб рискувати та стягати на себе гнів Совєтів.

Саме тепер минає рік існування Обєднаних Держав і вартоб здати собі справу з тої міжнародної хаотичної ситуації, що в ній опинився нині цілий світ під терором Совєтів.

Обєднані Держави стоять перед одним непоборимим фактом — як притягнути Совєти до міжнародної співпраці, льояльної та солідарної супроти інших народів. Найти на це спосіб це булаб повна розвязка чотири пятих усіх клопотів світа. Важко мабуть буде на це найти спосіб, бо поза залізною куртиною, що відгороджує світ західних держав від Росії, криється відмінний світ, чужий для всіх кромі росіян. Це світ Кремля та його азійського володаря Йосифа Висаріоновича Джуґашвілі - Сталіна.

ДИВНІ НОВИНИ.

340 ЧВИРКІВ У ҐАЛЬОНІ МОЛОКА.

Ален Стиґлер із Перис, в Илиной, якому минуло 72 літ життя, дорахувався, кілько то чвирків молока треба, щоби виповнити скіпець величини американського ґальона. Він доїть 17 коров денно, і коли потягає за дійки, то ще рахує кожний чвирк. Коли дорахується до 340 чвирків, то знає, що вже є менше більше ґальон напевно. Він нарахував, що впродовж останніх 15 літ він надоїв 109,500 ґальонів молока, а на це треба було 37,777,500 чвирків!

ФЕДОР КРУШИНСЬКИЙ

Я БАЧИВ НІМЕЧЧИНУ!

(Байки та дійсність про гітлерівщину)

35)

— „Щодо побиття, то Кунце заперечує, ніби вдарив її чи бив. Він каже, що одного разу, як вона себе погано почула, вставши зза стола, він узяв її за руку твердим рухом, бажаючи запровадити до сусідньої кімнати, щоб вона відпочила. Тимчасом Стефанія Ц. зізнає ось що: „Як це й звичайно, тієї днини я повинна була зараз же по обіді далі продовжувати свою працю. Чистити вікна, шурувати підлогу, пересувати важкі меблі — є важко взагалі, а особливо вставши від стола після обіду. А в той день я себе особливо погано почувала. Я й кажу до Ельзи, що мені треба пів години відпочити, бо я не можу й не маю сили братися негайно за працю. А Ельза, яка працює на кухні (німецька дівчина, яка її шпигувала й доносила), побігла до Кунце й сказла, що я взагалі не хочу працювати. В ту саму хвилину Кунце прибіг до мене, почав неймовірно лаятись, кричати, чому я відмовляюсь працювати та не ждучи мого пояснення, вдарив мене тричі в лице".

— „Ці зізнання Стефанії Ц. підтверджують наступні докази. Після побиття, яке вже не-раз траплялося, Стефанія Ц. побігла до поліції, але поліція сказала, що для цього є „Німецький Фронт Праці" та й післала її туди. Від поліції вона пішла до пані Ціммернінґкат (це призвіще точнісінько так пишеться), провідниці жіноцтва при повітовій управі „Німецького Фронту Праці", яка їй не повірила та післала її спочатку до лікаря. Лікар визнав, що Стефанія Ц. не є міцного здоровля й важкої праці виконувати не може. Також пані Кох, 70 років, яка працює на кухні, підтвердила, що в той день Стефанія Ц. вбігла червона й в сльозах на кухню зі скаргою, що її Кунце побив.

— „Стефанія Ц. робить добре враження, вона розсудлива, спокійна й витримана. Але її особиста драма глибша, ніж це здатні зрозуміти її старші. Вона втратила на війні двох братів, ціла її родина вимордувана большевиками, а вона з душею врятувалася втечею до Німеччини. Тут її ждало гірке розчарування, бо вона собі уявляла не те, чим є сьогоднішня дійсність. Вона сподівалася що знайде більше співчуття й зрозуміння, зокрема ніколи не припускала, що пів міліона одних західніх українських робітників не потрібуватимуть вчительки й вона мусітиме працювати фізично. Душевний її стан дуже важкий, треба негайно змінити для неї місце перебування й працю.

— „В Дельменгорсті, де працює чимало українських родин, якраз потрібна вчителька для дітей. Я прошу ваших заходів, Стефанію Ц. якнайшвидше туди перенести".

Але цим не вичерпалась справа Стефанії Цимбалістої. Як це й завжди було, після мого докладу приходив німецький. Через кілька день мене викликано до мого шефа. На столі перед ним лежав доклад у цій справі, а що там було написано, то можна доміркуватись по тому, що мій шеф як опарений вскочив з місця, коли я ввійшов та тикаючи пальцем на мій доклад, почав мене попрікати:

— Я вас пізнаю по вашому докладі, ви інших докладів не пишете, а ось і правда про ту саму справу. Ваша Стефанія Ц. є нікчемниця, брехуха, її місце в концентракові, а не навчительки в Дельменгорсті. Вона ненавидить німців, при кожній нагоді це виявляє, а на тих, які хотіли їй добра, понанисувала несотворені речі...

— Якщо вона нікчемниця й брехуха, взагалі нічого не варта, як видно з ваших слів, то нащож Кунце намагався її понімеччити та втягти навіть до націонал - соціялістичної партії... З якого це часу ви приймаєте нікчемність і брехунів, чи брехух до партії?... Подруге, побиття не підлягає ніякому сумнівови, а чиж не ви самі сказали мені, що це вже навіть для нашої области забагато? Врешті, як що ця справа в нас не може бути полагоджена, то нею займеться Берлін і полагодить без нас, бо мій доклад пішов і до Берліна... цілю в найболючіше місце мого шефа.

Це його припекло як огнем, бо він тільки Берліна й боявся ще. А мені ходило про те, щоб налякати його, щоби Стефанію Ц. не посадили до концентраку, про що вже між ним і начальником школи, який мав великий вплив, було майже рішено, міркуючи на підставі слів і поводження мого шефа. Те, що справа була в Берліні, ратувало наразі Стефанію Ц. від концентраційного табору.

Мій шеф оговтався та пильно почав дивитися на мене, а це був знак, що він крутить і шукає інших доріг, щоби полагодити цю справу не в дусі мого докладу, а в дусі протилежному. Дійсно, через кілька день він мені заявив, що в Дельменгорсті фірма „має українців по вуха", отже, перенесення туди Стефанії Ц. відпадає. Звичайно, це було чергове крутійство, бо фірма з Дельменгорсті навіть приватно до посередників зверталася, чи не можна навербувати трохи більше людей в Галичині, бо вона їх окрадала та ще й знущалась безкарно над ними. Причина була та, що інтеліґентна українка та ще така патріотка не могла вчити українських дітей, а тільки німець, бо їх треба було виховувати не на українців, а на яничар, за німецькими вказівками. А через короткий час я довідався, що в Дельменгорсті, на вчителя для українських дітей призначено німця чи „фолькcдойтче" з Києва, який ні слова по українськи з ними не говорив.

(Дальше буде).

ЩО ПИШУТЬ?

ЩО ДІЯЛОСЯ ВЧАСІ ВІЙНИ НА ПОГРАНИЧЧУ?

Лист з Ліська, писаний 4. березня 1946 р. до адв. Б. Пелеховича в Шікагу. Це пише знайомий і описує події на Лемківщині. У листі читаємо:

Користаю з нагоди, що вже можна висилати листи до Америки і хочу Вам представити наше життя за час цеї страшної війни, яку ми пережили щасливо, бо можемо так сказати, коли ми ще заховалися при життю.

Через ввесь час війни наше життя було різне. Спочатку й тягарі не були такі страшні, але чим дальше, то в усім сильніше тиснули. Вершок тягару прийшов, коли фронт зближався в наші сторони. Ніхто не передбачував, що фронт у нас так довго встоїться, бо німці не робили перед тим ніякого приготовання до оборони. Ми були певні, що фронт перейде швидко.

Події вчасі фронту.

Коли Совети почали наступ під Тернополем і фронт зближився в околиці Коросна і Сянока, в тому часі одна советська гірська дивізія зробила випад в сторону містечка Дуклі і звідси через гори перейшла до Мисцови і Крампни. В Дуклі й Жмигорді були ще німці. Советам ішло про те, щоб заняти дорогу до Зборова на Словаччину, але вони могли дійти лише до Тихані й Грабу, бо в тому самому часі німці потиснули від Дуклі і Жмигорду і ту замкнули цю дивізію на дуже малому просторі, разом із цивільним населенням. Почалися страшні дні й ночі для всіх окружених: безперервне бомбардування й обстрілювання спричинило багато жертв між людьми в забитихі ранених. Коли пер[illegible] Совети почали прорив в околиці села Доляни до Тиляви, а другі советські війська почали наступ від Дуклі, яку в міжчасі могли заняти. Коли окружені прорвались фронт посунувся під Крампну й станув на ріці Вислоці, потім дальше на північ попри Жмигород, Ясло і Ряшів.

Вчасі окружения спалено більшу половину Полян, Мисцови, цілу Гирову, Івлю, Тиханю і кількадесять хат в Крампній. Як уже фронт станув, так стояв тут майже пять місяців аж до січневої офензиви в 1945 р. Населення спід фронту евакували частину до Німеччини а інших подальше від фронту. Наша родина була недалеко Нового Санча вчасі евакуації. Хто ще мав яку фіру, то міг ще щось з собою забрати, а хто не мав, то брав, що міг потягнути на візку або занести в руках. Час евакуації тривав шість годин. Коні, корови, вівці все те попало в руки війська на їх потреби, а населення опинилося оподалік від фронту цілком матеріяльно зруйноване.

Коли вкінці фронт перейшов, люди почали вертатися, хати найшли в більшости порозбирані на матеріял, потрібний при будові бункрів і окопів. Наша хата, на щастя, була лише до половини розвалена. Церква встоялась, хоч трапило в ню пять артилерійських куль. Парафіяльна резиденція теж встоялася в можливім стані. Такі міста, як Ясло, Жмигород, Дукля в більшій частині зруйновані.

Мандрівка в Радянщину і назад.

На весні 1945 року почалася в нас переселенча акція до Радянської України, як казали, ніби то добровільно. Лемки із західної Лемківщини приняли це з одушевленням: почався виїзд, переселенчі комісії працювали по повітових містах, почали наставати, щоб усі виїхали і з того почалися різні справи. З Ясельського повіту виїхало 90% лемків. Згадаю, що в деяких селах, як от в Свіржовій Руській, лишилася лише одна фамілія, у Святковій Вел. 2, Святрівці 7, Ростайнах 9, Котані 15, Вишоватці-Грабі 25, Ожинці 15, Тихані 3, Жидівськім 3, Перегримці 4, Дошниці 4, Мисцові 15, Крампні 60. Хвилево ще тут є священик.

З інших повітів виїхали так: з Горлицького 50%, Новосандецького 65%, Кроснянського 70%, Сяніцького 15%, Ліського 83%. Хати й господарства наразі необсаджені, тому пусті. Люди виїхали переважно на колективні господарства, завезли їх переважно в область Сталінську, де клімат більше степовий і тому люди з гірських околиць, головно старші, хорують на пропасницю. Інші нарікають на брак доброї води, до якої тут були привикли, ще інші не вміють спечи собі хліба при соломі й соняшнику, яким там палять замісць дров. Дальше, там є загальний брак хат, тому по кілька родин мусить мешкати разом.

Останніми часами більша частина тих людей вертається на захід, до Галичини. Тут всетаки краще, можна хоч хату дістати по поляках, які відїздять до Польщі. Тут також менше знищення війною, а понад те тут ще більше приватних господарств, а менше колгосців, з якими нашим лемкам важко погодитися, бо вони призвичаєні мати свої власні, хоч і бідні господарства. Частина тих, що вже вернулися до Галичини, переходять при помочи польського переселенчого пункту до Польщі і знову вертаються на свої господарства. Польський уряд декого приймає, зате гірше стоїть справа з маєтком-хатою, полем, які здекляровані на державу. Так вернулися вже до Грабу 4 родини, Радоцини 15, Рихвалду 60, Новиці 30, Березови 20 і т. д. Тому тут панує безупинна мандрівка народу.

Тепер ще про моє особисте положення. Від часу, як почалася переселенча акція, я почав старатися за виїзд до Америки на цій підставі, що моя жінка має американське горожанство. Пішло вже подання до Вашингтону і маю надію, що незабаром зможемо виїхати. Я опинився в скрутнім положенню тому, що кошти подорожі для одної особи виносять $140, а тому, що долярь платиться в нас понад 500 злотих, то для цілої моєї родини потрібно 200,000 злотих. Колиб вислати для нас одну шифкарту до американського консуляту в Варшаві, то я вже поробив би дальші заходи...

Що писала "Свобода" тому 40 років?

В. травня 1906.

З ГРОМАДСЬКИХ СПРАВ.

Друкарня ґазети „Правда" переноситься з Ню Йорку до Олифанту, Пенсилвенія. — До Винипеґу, в Канаді, заїхала українська театральна трупа, зложена з еміґрантів жидів з України і дає там українські предетавлення. Відіграли драматичну штуку „Бувальщина" і то добре. Чому між канадійськими українцями не моглаб повстати така театральна трупа, щоби їздити по українських кольоніях і давати представлення?

ПЕРЕДКОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ.

1. Прочитав я в 15. числі „Свободи" проєкт на зміну статутів з підписом Гр. Пиртка і думаю: „Ви, Пане Пиртко, не маєте жени і не задумуєте женитися, коли Вам жаль, що кожний жонатий чоловік отримує по жені $300 посмертного. Так Ви ліпше подумайте й оженіться, а тоді й Ви можете дістати по жені посмертне..." Іван Цаславський, чл. від. 121 в Трентоні. — 2. Цілком не розміркував собі п. Пиртко в своїм проєкті, коли пише, що У. Н. Союз збанкротує, коли дальше буде виплачувати по жені по $300. Чи ми, члени Союзу, маємо бути гірші ніж члени інших організацій?... М. Кричфалуші, предс. від. У. Н. С. в Бравнсвил, Па. — (П. Г. Пиртко вже давно жонатий. Він і його жена є членами У. Н. Союзу. — Редакція). 3. Зі свого боку редакція ставляє внески: 1. щоби до Союзу приймати також українців, замешкалих у Канаді; 2. щоби завести сталі місячні вкладки відповідно до віку (а покинути систему розмету).

ЦІНА ПРАЦІ В 1906 Р.

Між будівничими й мулярами в Істон, Па., зістала заключена умова, що від 1. травня мулярі мають працювати лише 8 годин денно і за кожну годину мають діставати по 40 центів. — У нас, в Бофало, йде дуже підло робота тому, що в Пенсилвенії страйк і поприїздило звідти багато людей. Також приїхало багато нових людей з краю і під щапами стоять по сто й двісті людей і питають за роботою, а роботи нема... Нехай ніхто не важиться їхати за роботою до Бофало, бо її тут нема. — Д. Г., читач „Свободи".

Українці в польській армії

Бельгійські **„Вісті"** з 1. квітня 1946 помістили статтю п н. **„Українська Еміграція в Британії"**, яку написав **К. Мулькевич.** Обговоривши такі українські організації в Англії як передвоєнну **„Українську Громаду" в Манчестер**, чи **„Центральне Допомогове Бюро в Лондоні"**, що хоч молоде, але вже стоїть на чолі українського організованого життя в Англії, присвячує автор особливу увагу третому українському товариству, яким є **„Союз Украніців у Великій Британії" („СУБ),** що має осідок у Лондоні. Він має найбільше членів. А є ними головно ті, що служили в рядах польської армії. Про це читаємо там наступне:

* * *

В польських арміях, що боролися по стороні аліянтів, находиться доволі поважне число українців. Важко нам сказати правдиве число, але компетентні чинники доказують, що в польських збройних силах є около 20 тисячів — українців. Мимо ріжних „непевних днів", мимо „вовчого апетиту" наших невідлучних сусідів і їхньої впертої та заборчої політики, українці в польських збройних силах, отверто признаються до українства й хочуть належати до українських організацій. Тому теж заходила потреба створити таке товариство. Ініціятивний гурток на чолі з б. послом до сойму п. М. Бурою, знав, які перед ним стоять трудноці до оснування подібної організації. Мимо тих трудноців і побоювань, ініціятивний гурток по довгих „розмовах" і боротьби, переміг. Ця перемога є доволі знаменною і великою. Це вперше в історії українсько-польського спору і взаємин, поляки-військовики „признали" нас як українців, зі всіх наших земель. Справді це „признання" не є офіційним (нам це й непотрібно) і може подиктоване конечністю випадків, все таки начальник польського штабу в свойому наказі дав позволення „воякам української національности належати до Союзу Українців у В. Британії". Це позволення не є загальним. Не всі українці в польських збройних силах можуть належати до СУБ-а. Школа проф. Грабського і тут має своїх учеників, що навіть перевищують свого учителя. **Непоправність польської політики, ненависть, облуда й хитрунство до українців виявляється незвичайно гостро на терені В. Британії, а головно до українців в польській армії.** Вистарчить лише згадати, що більшість членів СУБ-а на своїх заявах і проханнях пишуть: „Не писати під жадним оглядом до мене. Не висилати ні книжок і часописей в українській мові на мою адресу". Отже є позволення і прикази начальника польських збройних сил. Яке жахливе відношення поляків до українців мусить панувати в польських арміях наколи навіть українці побоюються отримувати українську пресу. **Трагедія польської держави і народа, трагедія їхнього теперішнього положення не змінила і напевно не змінить ментальности польських провідників.** Тут теж і наша трагедія, але в іншому значінні. **Маса українців у польських збройних силах взяла участь у всіх крівавих боях в Африці і в Европі — проти німців та італійців.** І ми довідуємося, що **найбільша „польська перемога" над Касіном в Італії є львиною заслугою українців у польських мундурах.** Там згинули сотки наших людей під польським прапором, там теж українці вкрилися безсмерт-славою. Цього факту польська команда не може затаїти. В денних приказах польської армії, що змагалася на терені Італії і зараз по боротьбі за Касіно, ми стрічаємо кількадесять українських призвищ і імен, що були відзначеними за очайдушність і геройство. Ми мали нагоду в Лондоні і тут в Бельгії стрінутися з тими героями. Вони дивляться на нас, наче засоромлені зі сльозами в очах. „Ми змагалися за Україну, ми лиш думали за наш Край і ми вірили, що наші жертви і наша посвята принесуть теж і свободу нашому Народови. Ми були певні, що і поляки нас врешті зрозуміють".

Історія повторяється.

Перемога Собеского під Віднем, де Українське Козацтво розгромило турків. Вся слава перейшла до польського війська. Перемога Пілсудского під Варшавою так зв. „Цуд над Віслов", де Українська Армія під проводом от. Петлюри розбиває еліту большевицьких військ і приносить перемогу і славу польським військам. Тепер Італія — Касіно. І знова слава для польського війська. **Польща, яка би вона не була: королівською, республиканською, демократичною чи іншою, все замовчить за геройства і вчини Українського Вояка, що змагався по її стороні.** Лише в одному випадку, це під Варшавою, де сам Пілсудский у своїй книжці „Верна Служба" згадує Українське Воянтво і зазначує, що без Нього, ніколи не було би польської перемоги. Але ту книжку друковано лише в сто примірниках для державних польських бібліотек і яка по його смерти була сконфіскована.

Ці „брати" кривавих боїв в Африці і в Европі, ці самі польські провідники і старшини, опинившися в Англії чи в Італії, забули за все, крім ненависти до українців. Тому теж постава Союзу Українців у В. Британії повинна бути сміливою і навіть зачіпною супроти польських відповідальних чинників в Англії. СУБ повинен не прохати, але жадати унормовання відносин до Українських Вояків в польських збройних силах. Вкінці, становища польських збройних сил в Англії і його начальників-провідників починаються в останних днях добре псуватися. З одної сторони, варшавський лівий уряд цькує проти лондонського неофіційного польського уряду і тим самим виступає проти польської армії в Англії, з другої сторони, Англія, щоб не наразитися на невдоволення Советів вже готова дати відпустку всім воякам польської армії на терені Англії і вже заохочує їх до повороту до Польщі. Українці в польських збройних силах можуть бути включеними теж до репатріяції. Зогляду на те, Союз Українців у В. Британії має перед собою багато надійної і вдячної праці. Процес правильного зорганізування українців з польської армії повинен піти шляхом національної єдности й карности. Ні одна українська одиниця не може бути злегковаженою, бо це частина Українського Народа. Боротьба за наше існування не є закінченою, Союз Українців у Вел. Британії зможе напевно перевести легально організацію усіх членів-українців в польській армії і взяти таку лазу, яка йому найкраще відповідає.

Українських Вояків і Старшин зі всіх армій аліянтів є велика скількість. Вони є згуртовані по більшій части в Англії, Італії, Франції і Африці. Находиться теж в Канаді „Організація Українських Канадійських Вояків", яка приняла тепер назву „Українські Ветерани Канадійської Армії". Напевно теж існує того рода організація в Півн. Америці. Всі гадані організації мають в нашому житті велике й поважне значіння. Заходить потреба, щоби всі ці організації створили свій Союз-Централю з осідком в Европі. Найкраще на те відповідає Лондон. Там вже УЦД Бюро, там же і СУБ, що має всі дані себе переорганізувати й вести працю тогож Союзу-Централі. Між іншим СУБ вже почав організувати своїх членів в Італії, Палестині та навіть в Індіях.

ДИВНІ НОВИНИ

ЖІНКИ СТВОРИЛИ ЛІНІЮ НА 5 БЛЬОКІВ ЗА ПАНЧОХАМИ.

Перед крамницею Блумингдейла в Ню Йорку станула лінія жінок на 5 міських блоків, на дві й пів години ві второк, 24. квітня, як проголошено продаж панчіх з найлону. В тім часі продано в цій крамниці 20,000 пар панчіх по $1.14 за пару, а одна особа могла купити найвище дві пари. До втримання ладу треба було 20 полисменів і трьох сержантів.

ЗАПРЯГЛИ СЛОНІВ ДО ЛІТАКА.

Слонів з цирку Ринглинг Бродерс запряжено до велитенського літака підприємства Амерікен Ерлайнс, коли його треба було перевезти вулицями Ню Йорку та уставити для вистави. Літак Ді Сі-4 прилетів з Каліфорнії на майдан Ля Ґвардія під Ню Йорком. Звідти перевезли його на баржі до причалу при 54 вулиці над рікою Гудсон у Ню Йорку, а вже з баржі треба було везти його вулицями. До літака запрягли слонів. Хвіст літака відчепили тому, що був за високий і не міг переїхати вуличним тунелем попід залізничий шлях. Літак буде стояти на виставі два місяці при 52 вулиці й Евеню Амерікас. Дохід з вступу за оглядання літака піде на добродійний діточий фонд Полис Атлетик Ліг.

ВИБРАНІ ВИДАВЦЯМИ АМЕРИКАНСЬКИХ ГАЗЕТ.—В Ню Йорку відбулася недавно конвенція організації видавців газет, що зветься Амерікен Нюзпейпер Поблишерс Асосіейшен. На ній вибрано таких урядників цеї організації: Зліва направо — Джордж С. Біґерс з Атланта, Джорджія; В. Дж. Чендлер з ланцюхових газіт Скрипс-Говард (зістав вибраний наново президентом) і Ж. Д. Функ з Санта Моніка, Каліфорнія.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПОДБАЙМО ЗА ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ"!

Ми можемо тільки подякувати п. Павлови Шпікулі, делегатови з 53 відділу в Пітсбургу на XXI. Конвенцію У. Н Союзу, за його теплі й розумні слова в справі пресового фонду на „Свободу". Дискусія у справі матеріяльної піддержки „Свободі", яка велася на Конвенції була така, що всі признавали заслуги „Свободи" і нею дорожили, але матеріяльно їй не допомогли. А звіти урядників нам виказували, що „Свобода" находиться у дуже лихому матеріяльному положенню. Та й без цього кожний з нас може легко це знати, бо коли великі американські газети подвоїли оплату за газету, то як може вдержатись „Свобода" на передплаті, що є та сама, що була тому 25 років? А тут життя подорожіло й робітники домагаються цілком природно більшої заплати, а й машини постарілися і попсулися. Тому скажім собі тепер ясно: Як дорожимо „Свободою' і хочемо далі її мати, то мусимо її піддтримати фінансово. Це є теж великий і патріотичний обовязок дбати за свою пресу, а зокрема про таку дорогу нам газету, якою є „Свобода".

Пересилаючи свою скромну жертву звертаюсь до інших делегатів на XXI. Конвенцію У. Н. Союзу, як і до Шановних читачів „Свободи", щоби пішли слідами нашого громадянства Павла Шпікули і віднеслись до неї щиро й з серцем.

Атанас Кемпа,
делегат з 3. відділу
У. Н. Союзу.

—o—

НАЙВАЖНІШЕ: ХАРАКТЕР ЛЮДИНИ!

Український нарід переживає під цю пору велику трагедію. Такий час дуже добре надається на те, щоби добре застановитись над причинами лиха, провірити самих себе, вглянути у свою власну душу.

І добре це зробити теж і американським українцям. Бо й в нас діється не одно що не є добре таки знашої власної вини.

Вже грецький фільософ Сократ звертав увагу, що найважніше в людини це її характер. На це дораджував звертати найбільшу увагу при вихованню дитини. Знов головною прикметою доброго характеру є правдомовність. Характер людини, а то й народу, можна найкраще пізнати тоді, коли людина чи нарід в нещастю. Як нарід попаде в таку неволю, як от та, в якій тепер опинився український нарід, то тоді найкраще пізнавати, які в нього характери. А вже найлекше таке обсервувати на такій землі як американська, де людина не мусить гнутися і кривити душею, щоб таким чином ратувати життя. Навпаки, вона може тут легко боронити тих рідних, що попали в неволю. Бо що, наприклад, повинно бути для нас, що живемо в свободі, найважнішим, за чим ми повинні побиватись в Україні? Таж цілком природно, що ми повинні журитися живими людьми! Як є з ними? Живі вони, на волі, чи в тюрмі, або розстріляні? Бо це ніщо, що є назва „Україна", якщо український нарід в тій Україні невільник! Або друга справа: Чи як хто з цього народу опинився поза Україною і не хоче до неї вертати, бо ще хоче жити, то чи за те ми маємо право тут тих людей лаяти і називати їх зрадниками? Правда, ми всі бажали собі, щоб український нарід злучився, себто, щоб обєднались усі українські землі. Але щоб обєднався у своїй державі й на волі, а не, щоб це було обєднання в одній соборній тюрмі!

Усі ті речі дуже прості й здається кожному зрозумілі. Так чим-жеж поясните, що є у нас такі газети як „Громадський Голос", що того не хочуть розуміти? Як може редактор такої газети називати немиродайним голос правдивого редактора правдивого „Громадського Голосу" в старім краю, М. Стахова, що щойно вийшов з України і тепер розкриває, як то виглядає „Західна Україна за залізною стіною"? Кажеться, що ред. Стахів того всього сам не бачив! А що-ж бачив редактор нюйорського „Громадського Голосу", що так захвалює совєтське поневолення України? Та найдивніше є таки те, що тепер написав нюйорський „Громадський Голос". Отже читаємо в ньому таке:

„Нема сумніву, що та частина українських земель, яка належала до Польщі, зокрема Галичина потерпіла страшно підчас останньої війни і то не тільки в часі німецької окупації. Багато українців — інтелігенції, селян, робітників — були вязнені, розстрілювані, вивизені радянською владою, військовою і цивільною".

Прецінь раз змалював цей часопис правдиво Україну під Советами! Тільки шкода, що зараз додав неправду, пишучи таке:

„Ми ніколи не заперечували того. Навпаки, коли мова про те сьогодні, остережемо наше громадянство, щоб було приготоване, що прийде ще багато болючих вісток".

От яка неправда! Таж цей часопис лаяв останніми словами кожного, що писав чи говорив, що в Україні пекло, а не визволення, що там масово людей вивозять, до тюрм заганяють, розстрілюють! Він теж писав, що те все неправда, бо в Україні сповнились „віковічні мрії" українського народу та таких його генїів як І. Франка. Він і гнав українських скитальців у советське пекло, змальовуючи його сповненим ідеалом українського народу. Що більше: В тому самому дусі він ще далі пробує баламутити американських українців!

Тепер спитаймо себе: Чим пояснити таку поведінку людини, що прецінь якусь науку посідає, що довгі роки проповідувала щось цілком інше, а тепер так міняє свої давні погляди та іде в розріз з своїми партійними товаришами і то ще такими, що вийшли недавно з рідної землі й пізнали з першої руки, чим є советська влада в Україні?

Мені здається, що тут маеться до діла з людиною, що не має духової сили видержати на твердій позиції боротьби і заломлюється, а раз заломившись не має сили піднестись і зійти з злої дороги. Такі люди є в політиці найбільшим нещастям народу. Тому саме народи, що розуміють вагу такого лиха, так велику прикладають вагу до того, щоби виховувати для суспільности сильні характери, особливо, коли іде про людей, що їх береться до проводу.

Йосиф Буката,
Елизабет, Н. Дж.

СРІБЛО, ЩО ЙОГО ВИТЯГНУЛИ З ВОДИ. Ці звої, що на сходах, це срібло, що його добули маринарі з каламутних вод біля Токйо. Воно вартує $61,800. Японці кинули його в воду, як побачили, що програли війну.

Шукають своїх рідних

УВАГА: Пишучи до Укр. Допом. Комітету, просимо з початку листа подати, в якій групі і під яким числом є дана особа.

• • •

ГРУПА Г.

142. Голуб Ксеню (Гаврилів) тітку в Ню Йорку, шукає Гаврилів Михайло.
143. Землянецький Олександра кузина в Філядельфії, шукає Залізняк Григорій.
144. Матейко Василя вуйка в Брукліни, шукає Тручин Петро.
145. Тручин Марію сестру в Брукліни, шукає Тручин Петро.
146. Себзда Анастазію (Хома) тітку в Бофало, шукає Хома Чеслава.
147. Величко Стефана брата в Сиракюз, шукає Закревський Софія (Величко).
148. Данилович Йосифа, Бруклин, шукає кузин Зубек Михайло.
149. Іванік Василя в Ню Йорку, шукає кузин Капінський Михайло.
150. Волочик Лавра в Ню Йорку, [illegible] Волочик Петро.
151. Тіцький Василя в Ню Йорку, шукає брат Тіцький Петро.
152. Карський Йосифа, Пітсбург, шукає кузин Умаццер Іван.
153. Мартинюк Ярослава, в Ліссабон, шукає кузина Салевич Софія.
154. Кісімович Ольгу в Ню Йорку, шукає кузина Салевич Софія.
155. Теместина Василя в Ню Йорку, шукає брат Дуда Василь.
156. Халява Параскевію в Філядельфії, шукає кузин Олексин Стефан.
157. Федик Анну в Огайо, сестру, шукає Лозинський Михаїл.
158. Галицька Ефрозину в Ню Йорку, сестру, шукає Лозинський Михаїл.
159. Гулик Гелену в Шікаго, кузину, шукає Гулик Василь.
161. Волошин Макса в Спалдінг, вуйка, шукає Русак Алексій.
162. Шкула Павла в Дітройт, брата, шукає Дерняк Даміян.
163. Шкула Василя в Дітройт, брата, шукає Дерняк Даміян.
164. Плакса Василя в Ню Йорку, брата, шукає Дернак Евгенія.
165. Перчій Прохора в Ню Йорку, вуйка, шукає Петрик Василь.
166. Собенейло Іванна в Дітройт, вуйка, шукає Порозішев Іван.
167. Полянська Ольгу в Ню Йорку, тітку, шукає Зварич Антін.
168. Полянська Катерину в Ню Йорку, тітку, шукає Зварич Антін.
172. Карачевська Катерину в Ню Йорку, кузину, шукає Федорів Іванна.
173. Саліс Марію в Ню Йорку, кузину, шукає Федорів Іванна.
174. Лівандовська Мирославу вНю Йорку, кузину, шукає Риман Ярослав.
175. Ерделі Бориса в Ірі, Па., шваґра, шукає Ерделі Ніна (Буколов).
176. Ерделі Елену в Ірі, Па., кузина, шукає Буколов Катерина.
177. Задорошна Анну в Пітсбургу, тітку, шукає Яросевич Мирослав.
178. Бурчичкий Григорій в Дітройті, вуйка, шукає Юрчик Мирослав.
179. Полянська Юлію в Ню Йорку, тітку, шукає Крайник Михаїл.
180. Лош Михайла в Ню Йорку, кузина, шукає Ланичак Теодор.
181. Заціміpська Софію (Вишевкович) в Ню Йорку, кузину, шукає Ланичак Теодор.
182. Насекенюк Катерину (Коваль) в Ню Йорку, сестру, шукає Коваль Дмитро.
184. Подстерний Григорія в Філядельфії, кузина, шукає Покатиленко Іван.
185. Волошенюк Евгена в Філядельфії, брат, шукає Волошенюк Стефан.
286. Задорожна Анну в Пітсбургу, сестру, шукає Ярошевич Катерина.
187. Клячко Михайла в Вашингтоні, вуйка, шукає Клячко Володимир.
188. Дністрянський Володимира в Ню Йорку, вуйка, шукає Дністрянська Марія.
189. Сименович Николая в Шікаго, вуйка, шукає Гнатів (Пілява) Стефанія.
192. Школяр Анну в Ню Йорку, матір, шукає Школяр Михайло.
194. Терлецький Ярослава в Алтуна, брата, шукає Терлецький Василь.
195. Величко Стефана в Сиракюз, брата, шукає Закревський Софія.
196. Пухняк Миколая в Ню Йорку, братанича, шукає Клиновська Марія.
197. Банек Павла в Бейон, братанича, шукає Поляк Сильвестер.
198. Яворчук Василя в Ню Йорку, братанича, шукає Филипович Нестор.
199. Мостійський Михайла в Ню Йорку, шваґра, шукає Филипович Нестор.

По інформації писати до:

United Ukrainian American Relief Committee
P. O. Box 1661
Philadelphia 5, Pa., U. S. A.

КУПУЙТЕ БОНДИ ПЕРЕМОГИ

ТАРЗАН, ч. 1374. Схоплення Рени.

Слухаючи Тарзанового приказу, Шарль і Рена запалили і втримували огонь.

Нагло, без ніякої осторогі, дивна малпа зіскочила з дерева і схопила Рену.

„Забий її, Шарле!" — заверещала жінка апаші.

Але труслиний апаша втік у переполосі.